

वि. सं २०७६ सालको ऐन नं.: ५

मेचीनगर नगरपालिका, झापा

प्रदेश नं. १, नेपाल

स्थानीय राजपत्र

खण्ड : २ सङ्ख्या : ५ मितिः २०७७।०२।२२

भाग – १

मेचीनगर नगरपालिका

ऐनको नाम : मेचीनगर नगरपालिकाको सँस्था दर्ता ऐन, २०७६

नगर सभाबाट स्वीकृत मिति : २०७६।११।२३
प्रमाणीकरण मिति : २०७६।१२।०५

प्रस्तावना : नेपालको संविधानले आर्थिक, समानता, समृद्धि र सामाजिक न्याय सुनिश्चित गर्न समानुपातिक, समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्न गरेको संकल्पको सन्दर्भमा नेपालको संविधानको धारा २२६ प्रदत्त अधिकार प्रयोग गरी, स्थानीय सरकार सञ्चालन (संशोधनसहित) ऐन, २०७४ को दफा ११ (४) खण्ड (ठ) वमोजिम यस नगर भित्र सामाजिक, धार्मिक, साहित्यिक, साँस्कृतिक, वैज्ञानिक, शैक्षिक, बौद्धिक, शारीरिक, आर्थिक, व्यावसायिक तथा परोपकारी संथाहरुको स्थापना, अन्यत्र स्थापना भई यस नगरपालिका क्षेत्रभित्र कार्य गर्नका लागि सूचीकृत हुन र वार्षिक नवीकरणको कार्य व्यवस्थापन गर्न स्थानीय

सरकार सञ्चालन (संशोधन सहित) ऐन, २०७४ को दफा १०२ को उपदफा (१) वमोजिम "संस्था दर्ता ऐन, २०७६" मेचीनगर नगरपालिकाको पाँचौ नगर सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

१. **संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ** : (१) यस ऐनको नाम " मेचीनगर नगरपालिकाको संस्था दर्ता ऐन, २०७६" रहेको छ ।

(२) यो ऐन मेचीनगर नगरपालिका क्षेत्रभर लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन तुरुन्त लागू हुनेछ ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा :

(क) "नगरपालिका" भन्नाले मेचीनगर नगरपालिका सम्झनु पर्दछ ।

(ख) "संस्था" भन्नाले सामाजिक, धार्मिक, साहित्यिक, साँस्कृतिक, वैज्ञानिक, शैक्षिक, बौद्धिक, शारीरिक, आर्थिक, व्यावसायिक तथा परोपकारी कार्यहरुको विकास एवं विस्तार गर्ने उद्देश्यले स्थापना भएको संघ संस्था, क्लव, मण्डल/ मण्डली, परिषद्, अध्ययन केन्द्र तथा मैत्रीसंघ समेतलाई जनाउँछ ।

(ग) "प्रमुख" भन्नाले नगर प्रमुख सम्झनु पर्दछ ।

(घ) "स्थानीय अधिकारी" भन्नाले नगरपालिकाको संगठन संरचनामा संघसंस्थाको नियमन गर्न तोकेको शाखाको शाखा प्रमुख (अधिकृत) सम्झनु पर्दछ ।

(ङ) "सञ्चालन समिति" भन्नाले संस्थाको विधान अनुसार यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए वमोजिम सम्झनु पर्दछ ।

३. **दर्ता नगरी संस्था खोल्नु नहुने** : यस ऐनवमोजिम दर्ता नगरी कसैले पनि संस्थाको स्थापना गर्न हुँदैन ।

४. **संस्थाको दर्ता** : (१) संस्था स्थापना गर्न चाहने कुनै सात जना वा सोभन्दा बढी व्यक्तिहरुले संस्थासम्वन्धी देहायको विवरण खुलाई संस्थाको विधानको एक प्रति र तोकिएको दस्तुर सहित स्थानी अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ :

(क) संस्थाका सदस्यहरको फोटो सहित नाम, थर, पेशा र सम्पर्क नं. खुलेको व्यक्तिगत विवरण,

(ख) सञ्चालन समितिका सदस्यहरुको नागरिकताको प्रतिलिपि,

(ग) संस्थाको नामकरण गरी दर्ता गर्न निर्णय गरिएको वैठकको प्रतिलिपि,

(घ) संस्थाको कार्यालय रहने स्थानको ठेगाना , घरको विवरण तथा सम्पर्क नं.

(ङ) सम्वन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस ।

(२) उपदफा (१) वमोजिमको निवेदन प्राप्त भएपछि स्थानीय अधिकारीले आवश्यक जाँचवुझ गरी संस्था दर्ता गर्न उचित ठानेमा संस्था दर्ता गरी दर्ताको प्रमाण-पत्र दिनेछ ।

(३) स्थानीय अधिकारीले कुनै संस्था दर्ता नगर्ने निर्णय गरेमा त्यसको सूचना निवेदकलाई दिनु पर्नेछ र निवेदकले सूचना प्राप्त गरेको मितिले पैतिस दिनभित्र त्यस्तो निर्णय उपर प्रमुख समक्ष उजूर गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (३) वमोजिम उजूर प्राप्त भएपछि प्रमुखले आवश्यक जँचवुझ गरी त्यस्तो संस्था दर्ता गर्न स्थानीय अधिकारीलाई आदेश दिन सक्नेछ र त्यस्तो आदेश भएपछि स्थानीय अधिकारीले संस्था दर्ता गरिदिनु पर्नेछ ।

(५) यस दफा अन्तर्गत दिइने प्रमाण-पत्र ढाँचा तोकिए वमोजिमको हुनेछ ।

५. **संस्था सूचीकृत गर्ने** : (१) नेपालको सरकार वा अन्य स्थानीय तह/ निकायमा दर्ता भै यस नगरपालिका भित्र कार्यक्रम सञ्चालन गर्न वा शाखा विस्तार गर्न इच्छुक संघसंस्थाले सूचिकृत हुन तोकिएको दस्तुर सहित देहायको विवरण खुलाई स्थानीय अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ :

(क) स्थानीय तह वा अन्य निकायमा दर्ता भएको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि,

(ख) अघिल्लो आ.व. को लेखा परीक्षण प्रतिवेदनको प्रतिलिपि

(ग) अग्रिम आयकर दर्ता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि ,

(घ) संस्थाको कार्य क्षेत्र विस्तार गर्न सञ्चालन समितिले गरेको निर्णय प्रतिलिपि,

(ङ) सञ्चालन गरिने कार्यक्रमको प्रस्ताव ।

(२) उपदफा (१) वमोजिम सूचिकृत गर्न हुन निवेदन प्राप्त भएपछि स्थानीय अधिकारीले आवश्यक जाँचवुझ गरी संस्था सूचीकृत गर्न ठानेमा स्वीकृतीका लागि कार्यपालिका वैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) वमोजिम कार्यपालिका वैठकबाट संस्था सूचीकृतको निर्णय भएको ७ (सात) दिन भित्र स्थानीय अधिकारीले संस्था सुचीकृतको प्रमाण पत्र उपलब्ध गराउनु पर्दछ ।

(४) यस दफा अन्तर्गत दिइने प्रमाण-पत्रको ढाँचा तोकिए वमोजिमको हुनेछ ।

६. **संस्था नवीकरण** : (१) यस ऐनको दफा ४ वमोजिम दर्ता भएका र दफा ५ वमोजिम सूचीकृत भएका संस्थाले देहायको विवरण खुलाई तोकिएको दस्तुर सहित नविकरणका लागि स्थानीय अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ :

(क) संस्था दर्ताको प्रमाण पत्र

(ख) अघिल्लो आ.व. को लेखा परीक्षण प्रतिवेदनको प्रतिलिपी,

(ग) नवीकरण भएको अग्रिम आयकर दर्ता प्रमाण पत्रको प्रतिलिपी,

(२) उपदफा (१) वमोजिम नवीकरण हुन निवेदन प्राप्त भएपछि स्थानीय अधिकारीले आवश्यक जाँचवुझ गरी संस्था नवीकरण गर्नेछ । तर उपदफा (१) वमोजिमका कागजतका प्रतिलिपी पेश नगरी नवीकरण गरिने छैन ।

७. **संगठित संस्था मानिने** : (१) यस ऐन अन्तर्गत दर्ता भएका प्रत्येक संस्था अविछिन्न उत्तराधिकावाला स्वाशासित र संगठित संस्था हुनेछ । सो संस्थाको सबै कामको निमित्त आफ्नो छुट्टै छाप हुनेछ ।

(२) संस्थाले व्यक्ति सरह चलअचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न र वेचविखन गर्न सक्नेछ ।

(३) संस्थाले व्यक्ति सरह आफ्नो नामवाट संवैधानिक तथा कानूनी अधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछ ।

८. **संस्थाको सम्पत्ति** : (१) संस्थाको पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारी लगायत कुनै व्यक्तिले संस्थाको विधान विरुद्ध संस्थाको कुनै सम्पत्ति दुरुपयोग गरेमा, कब्जा गरेमा वा रोक्का राखेमा स्थानीय अधिकारीले कार्यपालिकाको बैठक पेश गरी कार्यपालिकाको निर्णय वमोजिम त्यस्तो सम्पत्तिको दुरुपयोग गर्ने, कब्जा वा रोक्का राख्नेबाट लिई संस्थालाई फिर्ता बुझाई दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) वमोजिमको संस्थाको सम्पत्ति फिर्ता गर्ने गरी कार्यपालिकाको निर्णय वमोजिम भएको कारवाईमा चित्त नवुझ्ने व्यक्तिले ३५ दिन भित्र जिल्ला अदालत समक्ष पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

(३) संस्थाको सदस्य वा कर्मचारी लगायतले कुनै व्यक्तिले संस्थाको कुनै सम्पत्ति वा लिखत वा प्रतिष्ठा विरुद्ध कुनै अपराध वा प्रचलित कानून विपरितको कार्य गरेमा संस्था, संस्थाको कुनै सदस्य वा कर्मचारीले प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दाको कारवाई चलाउन नगरपालिका समक्ष उजुरी दिन सक्नेछ ।

९. **दर्ता नभई स्थापना भएको वा सूचीकृत नभई सञ्चालनमा रहेको संस्थाले दर्ता वा सूचीकृत गर्ने** : यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि तत्काल प्रचलित कानून वमोजिमदर्ता नभई स्थापना भई रहेको संस्था र नगरपालिकामा सूचीकृत नभै सञ्चालनमा रहेका संस्थाले पनि यो ऐन प्रारम्भ भएको मितिले तीन महिनाभित्र यो ऐन बमोजिम दर्ता वा सूचीकृत गराउनु पर्नेछ ।

१०. **संस्थाका उद्देश्यहरुमा हेरफेर** : (१) संस्थाको उद्देश्यहरुमा हेरफेर गर्न आवश्यक देखेमा वा सो संस्थालार्य अर्को संस्थामा गाभ्न उचित देखेमा सो संस्थाको सञ्चालन समितिले तत्सम्वन्धी प्रस्ताव तयार गरी सो प्रस्ताव उपर छलफल गर्न संस्थाको विधानबमोजि साधारण सभा बोलाउनु पर्नेछ ।

(२) साधारण सभामा उपस्थित भएका जम्मा सदस्यसंख्याको दुई तिहाई सदस्यहरुले प्रस्तावना समर्थन जनाएमा सो प्रस्ताव साधरण सभाबाट पारित भएको मानिनेछ । तर, सो प्रस्ताव लागू गर्न प्रमुखको पूर्व स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

११. **लेखाको विवरण पठाउनु पर्ने** : सञ्चालन समितिले आफ्नो संस्थाको लेखाको विवरण लेखा परीक्षकको प्रतिवेदन सहित प्रत्येक वर्ष स्थानीय अधिकारी कहाँ पठाउनु पर्नेछ ।

१२. **लेखा जाँच गर्ने** : (१) नगरपालिकाले आवश्यक देखेमा संस्थाको लेखा आफूले नियुक्त गरेको लेखा विज्ञ वा अधिकृतद्वारा परीक्षण गराउने सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) वमोजिम लेखा परीक्षण गराए वापत नगरपालिकाले परीक्षण जाँचबाट देखिन आएको संस्थाको मौज्दात रकमको सयकडा तीन प्रतिशतले नबढाई आफूले निर्धारित गरेको दसतूर असूल गरी लिन सक्नेछ ।

(३) लेखा परीक्षण गर्ने विज्ञ वा अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजपत्र वा सोधेको प्रश्नको जवाफ दिनु संस्थाको पदाधिकारी, सदस्य र कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) लेखा परीक्षण गर्ने अधिकृतले नगरपालिकाले तोकिदिएको म्याद भित्र लेखा जाँचको प्तिवेदन नगरपालिका समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ र सो प्रतिवेदनको आधारमा संस्थाको कुनै सम्पत्ति सो संस्थाको कुनै पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीले हिनामिना गरेको, नोक्सान गरेको वा दुरुपयोग गरेको छ भन्ने नगर

कार्यपालिकालाई लागेमा निजले त्यस्तो पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीबाट सो हानी नोक्सानी असूल गर्न प्चलित कानूनबमोजिम कारवाई चलाउन सक्नेछ । तर, प्रचलित कानूनले सजाय समेत हुने अपराध भएकोमा प्रचलित कानून बमोजिम मुद्दा चलाउन लगाउनेछ ।

१३. **निर्देशन दिने** : नगरपालिकाले संस्थालाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यसको निर्देशनको पालना गर्नु सम्वन्धित संस्थाको कर्तव्य हुनेछ ।

१४. **दण्ड सजाय** : (१) दफा ३ वमोजिम संस्था दर्ता नगराई संस्था स्थापना गरेमा वा दफा ९ वमोजिम संस्था दर्ता वा सूचीकृत नगरी संस्था सञ्चालन गरेमा त्यस्ता संस्थाका सञ्चालन समितिका सदस्यहरुलाई नगरपालिकाले जनही दश हजार रुपैयासम्म जरीवाना गर्न सक्नेछ ।

(२) दफा ११ वमोजिम लेखाको विवरण नपठाएमा सञ्चालन समितिका सदस्यहरुलाई नगरपालिकाले जनही तीन हजार रुपैयाँसम्म जरीवाना गर्न सक्नेछ । तर , कुनै सदस्यले दफा ११ उल्लंघन निजलाई सजाय गरिने छैन ।

(३) दफा १२ को उपदफा (३) बमोजिम हिसाव जाँच गर्ने सम्बन्धित अधिकृतले मागेको विवरण तथा कागजपत्रहरु वा सोधेको प्रश्नको जवाफ नदिने सम्वन्धित पदाधिकारी, सदस्य वा कर्मचारीलाई नगरपालिकाले एक हजार रुपैयाँ सम्म जरीवाना गर्न सक्नेछ ।

(४) दफा १० बमोजिम प्रमुखको स्वीकृति नलिई संस्थाको उद्देश्यमा हेरफेर गरेमा वा अर्को संस्थासित गाभेमा वा संस्थाले आफ्नो उद्देश्यको प्रतिकुल हुने गरी काम कारवाई गरेमा वा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र नगरपालिकाले दिएको निर्देशनको पालना नगरेमा कार्यपालिकाले त्यस्ता संस्थाको दर्ता निलम्वन गर्न वा खारेज गर्न सक्नेछ ।

१५. **पुनरावेदन** : दफा १४ वमोजिम नगरपालिकाले गरेको अन्तिम निर्णय उपर ३५ दिन भित्र तोकिएको जिल्ला अदालतमा पनरावेदन लाग्नेछ ।

१६. **संस्थाको विघटन र त्यसको परिमाण** : (१) संस्थाको विधान वमोजिम कार्य सञ्चालन गर्न नसकी वा अन्य कुनै कारणवस संस्था विघठन भएमा त्यस्तो संस्थाको जायजेथा नगरपालिकाको स्वामित्वमा आउनेछ ।

(२) उपदफा (१) वमोजिम विघठन भएको संस्थाको दायित्वको हकमा सो संस्थाको जायजेथाले थामेसम्म त्यस्तो नगरपालिकाले व्यहोर्ने छ ।

१७. **नियमावली बनाउने अधिकार :** यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न नगर कार्यपालिकाले नियमावली वनाउन सक्नेछ ।

१८. **अधिकार प्रत्यायोजन** : यस ऐन वा ऐन अन्तर्गत बनेको नियमावली वमोजिम प्राप्त अधिकारहरुमध्ये सबै वा कुनै अधिकार कार्यपालिकाले सम्वन्धित शाखाको कुनै अधिकृतलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।